

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Iudicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

57 Ecclesiasticis personis & rebus, siue consensu Summi Pontificis nullum
imponere vectigal.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

ti esse, nisi altare tenuerint: in eadem sanctione
vult, ne quis armatus confugiat in templum.

8. Anno Christi 466. etiam Imp. Leo, vt dixi, de
immunitate confugiētium ad Ecclesiam amplif-
simam & egregiam edidit sanctionem.

9. Quam strenuē nostri (etiam ciues) Monaste-
riens pro immunitate Ecclesiastica olim mili-
tārint, docet Catalogus Episcoporum Monaste-
riensium manuscriptus, vbi agit de 41. Episcopo
Ottone ab Hoya, & refert Anno 1417. admirandum
cuiusdam ciuis facinus, eiusdemq; exitum hor-
rendum. Item vbi pertractat de Episcopo 42. *Hē-
rico de Mörfa*, & enarrat Anno 1425. homicidium
cuiusdam sacerdotis. Egerunt nonnulli mecum
vt suo tempore Annales describam VVestphalię.
Hanc laborem si humeris meis imponi passus
fuero, poterunt hæc fusè referri.

SIGNVM LVII.

ECCLESIASTICIS PERSONIS ET
rebus sine consensu summi Pontificis nul-
lum imponere vectigal.

Etiam Reges gentium tantum detulerunt suis
Sacerdotibus, vt eos absq; tributo liberos a-
gere voluerint.

1. *Druidæ* in Gallia tributa non pendebant, mi-
litię vacationem, omniumq; onerum immu-
nitatem habebant. (*Iul. Cas. lib. 6. de bel. Gall.*)
Vide *Aristot. lib. 2. Oecon. 2.* Apud *Ægyptios*, Sa-
cerdotes erant ab omni tributo immunes, imò
& ex tributis exactis ab alijs tertia pars illis
dabatur ad cultum diuinum, & eorum alimen-
ta,

ta, altera Principi, tertia militibus. (*Diod. Sic. lib. 1. Bibl. c. 5.*) *Gen. 47. v. 26.* terra sacerdotalis dicitur libera à tributo. Patriarcha enim Ioseph sub Rege Pharaone exemit Sacerdotes Aegyptiorum à tributo Pharaonis. Apud Romanos tantum abfuit, vt persoluerent tributa, vt potius sumptus acciperent ex aëario. (*Dion. Hal. lib. 2.*)

3. *Artaxerxes Rex Persarum* mandat subditis vectigal, tributum, & annonas imponant Illustratissimis Sacerdotibus, Leuitis, Cantoribus, &c. (*Esdra 7. v. 23.*)

4. Cùm Deus iussit numerari populum, & capitationem pro singulis dari, in vsum Tabernaculi, Leuitæ non fuerunt numerati ea ratione capitationem soluerent, sed alia, vt ministris Tabernaculi, iuxta domos & familias suas equerentur circa cultum Dei. (*Exod. 30. v. 12. Num. 1. v. 2. 47. c. 2. v. 33. & c. 3.*)

5. *2. Machab. 3.* refertur vindicta de Heliodoro, quod ex mandato Regis vellet aurum ejus depositum intra septa Templi accipere; multo magis exspectanda est vindicta à Deo in eos, qui non solum deposita in Ecclesia, sed & bona Ecclesia tollere volunt.

6. Refert Greg. Turon. *lib. 4. de gestis Francorum. c. 1. Inuicium*, Episcopum à S. Martino Turonensem, Clotharij restitisse Edicto, quo mandauerat, vt omnes Ecclesia tertiam partem fructus fisco penderet, & cùm omnes fere Episcopi subscripsissent, eum solum denegasse, poenitentiam gravissimas minatum, si bona Ecclesiastica amittare pergeret, eoq; territum Regem, Edictum antiquasse, & veniam culpæ deprecatum.

7. *Ius Ciuile* statuit, ne prædia vsibus ecclesiasticis

secretorum dedicata, sordidorum munerum fa-
ce exentur. Honorius & Theod. in l. placet s. C. de
sacrif. Eccl. Iustinianus II. (in Nouel. Const. 131. §.
Abac) ait: Sācimus, ne vllarum sacrosanctarum
Ecclesiarum, & aliarum venerabilium domuum
possessiones sordida munera & extraordinarias
descriptions sustineant. Idem statuit Fridericus
II. de quo, & de toto hoc signo vide prolixè D. Pe-
trum Georgij lib. 3. de Rep. c. 7.

2. Etheluoiphus Rex Angliæ, Episcoporum suo-
rum assensu, Ecclesias & Monasteria in Regno
suo exemit à publicis oneribus, vt scribunt Gurb.
Newbrigensis lib. 2. cap. 7. Ranulph. lib. 5. Polybron.
c. 30. Non sunt certè subtrahendæ personæ Eccle-
siasticæ functionibus spiritualibus, vt relictis il-
lis inserviant corporalibus, armis personaliter
maximè: plus enim tempore belli possunt pro-
desse excubiæ & vigiliæ orationum, quàm arma
corporalia. Sunt enim mediatores Dei & homi-
num Clerici, qui possunt plus prodesse ciuitati
orando, quàm pugnando. Nisi enim Dominus cu-
pauerit, &c. Psalm 126. Hinc dum pugnabant fi-
lij Israel contra Amalec, interim orabat Moyse;
dumque leuaret manus ad Deum, vincebat Is-
rael. Exod. 17. v. 11. Neque in illa ingentissima ne-
cessitate belli, qua populus Israeliticus constrin-
gebatur in deserto, inter inimicos armatos ob-
ambulans, vnquam Leuitæ, & addicti ministerio
& cultui diuino connumerati sunt inter ordines
militares, quamuis seorsim numerati sunt, non
ad bellum, sed ad ministerium Dei. Num. 1. 2. 3.
Deut. 20. v. 2. in exercitu sacerdos ante aciem sta-
re iubetur, non vt pugnet, sed vt hortetur pugna-
turos fortiter agere, & spem in Deo, non in bra-
chio

Ergo nemo
impediat
preces &
supplicatio-
nes, que in
S. Quadrage-
sima pub-
licè fiunt.

chio carnis, aut in multitudine ponere. *Vide* 35. v. 2. 7. *Ios.* 21. *Ezech.* 45. Ezechias presumitur reddidisse quæ acceperat à Templo Domini, 4. *Reg.* quia de cultu Dei & alimentis Leuitarum vultus fuit sollicitus. (2. *Par.* 21. 22.) Ad hæc, cum oneratur Clerici & Ecclesiæ bona personalibus & rebus oneribus, multi Ecclesiastici mores inordinati, sunt irregulares, & Apostatæ, auxilium Dei subtrahitur, quia diuinum obsequium dimittitur: Clericorum arma sunt preces & ieiunia in ijs suas partes serio agant. Omnia Clericorum bona, siue Ecclesiastica, siue secularia, immo sunt à tributis Principum secularium. Quia nunc sunt in Ecclesia Clerici, quod erant Leuitæ in Testamento veteri, & Pontifex Summus in Ecclesia Christi non solum par, sed maior est iam est autoritatis, quàm fuit Aaron in Testamento veteri. Cum ergo Leuitæ in Lege veteri excommunicati fuerint à tributis Principum secularium (quoniam *Num.* 1. & 3. Deus repetit Leuitas suos, eosque ex omni populo à se delectos.) multumque erunt Clerici in noua.

Matt. 17. cum Christus asserit Reges à filiis exigere tributum, nec se, nec suos tributi legeneri, perspicue inferre voluit: soluit autem tributum, non ex debito, sed ne alios scandalizet. Non subest amplius aliqua ratio, ait Baronius à Christi 33. vitandi scandali, quæ pro se & Patre voluit Iesus (*Marc.* & *Luc.* 9.) scelerem per Patrem acceperat implere legem, & nequaquam terea cum ille Rex regum mundo innotuit, regale instituit Sacerdotium, quænam subest ratio vitandi scandali, si tributum à suis Sacerdotibus

*Christum
soluit tri-
butum, quia
voluit, non
quia debuit.*

Nam tunc venerat implere legem, & nequaquam terea cum ille Rex regum mundo innotuit, regale instituit Sacerdotium, quænam subest ratio vitandi scandali, si tributum à suis Sacerdotibus

bus non soluantur. S. Hieronymus in c. 17. Matth.
 Nos, inquit, pro illius honore tributa nō reddimus,
 & quasi filij Regis à vectigalibus immunes sumus;
 quod scilicet immunes essent Sacerdotes, ac om-
 nis Ecclesiasticus Ordo à pensione tributi
 Christi causa, cuius respectu Principes Chri-
 stiani nullum illis de ea re negotium exhibe-
 rent. Primus Christianus Imp. *Constantinus* Ec-
 clesiasticos à cōmunibus Reip. oneribus exemit,
 (epist. ad Anulinum Proconsulem in Africa, qua
 extat apud Euseb. lib. 10. c. 7.) & post eum mul-
 ti alij Imp. *Iustinianus* reddit exemptionis hu-
 ius rationē, * Cur enim, inquit, non facimus dif-
 crimen inter res diuinas, & humanas? & cur non
 competens prærogatiua cælesti fauore confer-
 uetur? Constantini rescriptum ad Anulinum de
 restituendis bonis Ecclesiārum, & aliud eiusdem
 ad eundem de Clericorū immunitate, ex Eusebio
 descriptum habet Baron. Anno Christi 312. verba
 posterioris rescripti sunt: Quoniā multis argu-
 menti constat religionē, in qua sumus, & in qua
 perfectus cultus, sacrosanctæ & cælesti Dei potē-
 tiæ deditus, omnino cōsistit, neglectā & contem-
 ptā magna pericula attulisse, eandemq; sanctē au-
 gustēq; obseruatā, tū maximā Romano nomini ac
 splendori prosperitatē, tū eximiā omnibus homi-
 nū rebus felicitatē, diuina beneficētia, illud largi-
 tē, apportasse; visū est, vt illi homines, qui debi-
 ta cū sanctimonia, & assidua Legis diuinæ obser-
 uatione, sua ministeria huic diuinæ religioni ex-
 colēde impertiūt, pro laboribus suis digna præ-
 mia reportent. Quare eos, qui in prouincia tuæ
 fidei cōcredita in Ecclesia Catholica, cui Cæcilia-
 nus preest, huic sanctæ religioni sedulo inseruiūt
 (quos

* l. Sanc-
 mus C. de
 sacros. Ec-
 cles.

*Hæc notent
heretici
Clerum ex-
sibi hæc &
explodentes.* (quos Clericos nominare solent) ab omnibus
minino communibus & ciuilibus rerum publicis
rum ministerijs immunes & solutos volo, ut
lo modo per errorem, vel per sacrilegā ac pro-
fanam prolapsionem, quæ in huiusmodi negotijs
accidere solent, à cultu Diuinæ Maiestati debito
abstrahantur, sed absque vlla molestia proprio
legi obsequium præstent; qui quidem cum sacro
Numen summo honore & veneratione prosequen-
quantur, incredibile est, quantum Reip. ad iumen-
tu videantur allaturi.

Anno Christi 313. dedit idem Constantinus
confirmanda indulta à se Clericis priuilegia
eorum immunitate, aliud rescriptum his verbis
(C. Theod. de Episc. & Cler. l. 19.) Hæreticorum
factione comperimus Ecclesie Catholice Clericos
ita vexari, ut nominationibus seu susceptionibus
aliquibus, quas publicus mos expulset, contra
indulta sibi priuilegia prægrauentur: idcirco
placet, si quem tua grauitas inuenerit ita vexatum,
eidem alium subrogari, & deinceps à susceptione
dictæ religionis hominibus huiusmodi immunitate
prohiberi. Voluit Constantinus Clericos à ministerijs
ciuilibus esse immunes, ut Deo ministeres,
nequaquam distinerentur negotijs secularibus.
Nam susceptores erant, qui annonas & tributis
ærarij recipiendis præpositi erant.

Idem Constantinus Anno Christi 319. pro Clericorum
immunitate hæc ad Octavianum rescripsit: (l. 2. de Episc. & Cler. C. Theod.) Quia
uino cultui ministeria religionis impenduntur, est,
hi qui Clerici appellantur, ab omnibus muneribus
excusentur, ne sacrilego ministerijs quorundam
à diuinis obsequijs auocentur.

Anno Christi 349. *Constantius & Cōstans Impp. Fidel 10.*
 de immunitate Clericorum in hæc verba rescri- *& 19. ibid.*
 pserunt: (*l. 9. de Episc. & Cler. C. Theod.*) Curiali-
 bus muneribus, atque omni inquietudine ciuiliū
 factionum exortes cunctos Clericos esse oportet.
Vide Baron. Anno Christi 349. & Anno 353. &
357. vbi refert Clericorum immunitatem ex re-
scriptis Constantij concessam.

Quod S. Ambros. ait Anno Christi 387. Si tri-
 butum petit Imperator (Valentinianus) non ne-
 gamus, &c. ea secundum Christianam mansue-
 tudinem dicit, iuxta sententiam Domini Luc. 6.
Ab eo, qui aufert vestimentum, etiam tunicam nolī
prohibere, &c. In eandem sententiam Isidorus
 Pelafiora (*lib. 1. epist. 48.*) ad Epagathum Presby-
 terum, detrectantem tributum soluere, ita scrip-
 sit: Descriptus est Dominus cum vtero gestare-
 tur, & censum Cæsari pependit, hinc videlicet
 velut lata lege nobis indicens, vt ei, qui imperiū
 tenet, obediamus, modò nihil ad pietatem impe-
 dimentum adferat. Quæ igitur ipse Deus noster
 subdita per dispensationem & cōsiliū pauper-
 tate docuit, candido animo imitemur, nec pau-
 perum obtentu tributum pendere detrectemus.
 Hæc Isidorus secundum Christianam mansuetu-
 dinem, cum alioqui ex Domini sententia, (*Matt.*
17.) si non à filijs Reges tributum exigunt, quos
 subditos habent, multo minus ab eis, quos sibi
 superiores esse cognoscunt, absque nota criminis
 iniuulæ tyrannidis: at Principes sunt sub Pastori-
 bus oves, & lōgè impar est à Pastoribus oves lac
 & lanam exigere, cum potius ista illæ teneantur
 Pastoribus exhibere. Hinc Pharao Aegypti seu
 colorum sacerdotibus non solum latifundia

tradidit, quæ illis voluit perpetuò cõseruari, & ex horreis publicis statuta ijsdem cibariis ministravit. *Vide Baron. Anno Christi 387.*

Exegerunt à Christianis Clericis tributũ gregales Imp. exegit & Iulianus Apostata de bonis Ecclesiarũ, earumq; ministris tributũ, eius sectatus est vestigia Valens Arianus Imp. qui tributũ à Clericis & Monachis exegit, Valentianum & Gratianum nihil huiusmodi factum legimus. Sub Valentiniano autem puero Iuliano

*Vide de
Tributis
pari. poster.*

Arianã moderabatur Imperium, cuius archidiaconus id contigisse videtur, vt Catholicorum Ecclesijs tributum indiceretur ex agris, quod per se uere S. Ambrosius non recusat, dummodo hæc Catholicæ, Catholicæque communionis beneficijs parceretur. Non ergo nisi Apostata, & hæretici Imp. exegerunt de agris Ecclesiarum, hac ex parte Pharaone Aegypti Regis maiores. Cũ alioqui Catholici Principes mandatis Ecclesijs amplis redditibus munificentijs semper extiterint, qui si aliquando necessitate ingruentium bellorum pressi, indigerent auxilio, pere ab Ecclesijs, id perquam submissio animo totius Christianæ religionis Antistite, Romano Pontifice, expetere consueuerunt, & ab illorum ternæ charitatis affectu pro facultate præstita.

Anno Christi 377. Imp. *Gratianus* pro Clericorum immunitate ita rescripsit: (l. 24. de Episcopis & Cleric. C. Theod.) Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, atque Exorcistas, & Lectores, Officiales etiam, & omnes perinde qui primi sunt, periculum munerum expertes esse præcipimus.

Anno Christi 380. Theodosius Imp. Clericorum iusmodi indulsit priuilegiũ: (t. 26. ibid.) Vultis

fos, quos cōstituerit custodes Ecclesiarum esse, vel
 sanctorū locorū, ac religiosis obsequijs deserui-
 re, nullius attentionis molestias sustinere decer-
 nimus. Quis enim eos capite censos patiatur esse
 deinceps, quos necessario intelligit supramem-
 orato officio mancipatos? Consule Bellarm. de
 exēptione Clericorū, vbi vult Clericos ante Iu-
 stinianū fuisse liberos à tributis personalibus: nō
 ab ijs, quæ pendi solent ratione possessionū. Vide
 etiam Concil. Lateranenſe sub Alexandro III.

SIGNVM LVIII.
 ECCLESIASTICIS NEGOTIIS
 se non immiscere.

*Ecclesiasti-
 cis negotijs
 se non im-
 miscere.*

Officium honorum Principum & Magistratus
 est, vt, quamuis tueri possint & debeant Ec-
 clesiam, & res Ecclesiasticas, tamen non misceāt
 se negotijs Ecclesiasticis & sacris; siue ministeriū
 sacrum, siue iudiciū de controuersijs fidei nostræ
 usurpando. Nā Propheta Aggæus ait: c. 2. v. 12. *Hæc
 dicit Dominus exercituum: interroga sacerdotes legē.*
 Et Malachias c. 2. v. 7. *Labia sacerdotis custodiunt
 scientiam, &c.* Quo mādato, teste Iosepho a Pro-
 pheta declarātū etiā Regi & Principi Pontificū
 & Presbyterorum in rebus sacris potius iudicio,
 quā proprio nitendū. Eandē doctrinā tradidit
 Iudæis Christus, b̄ cū ait: *super cathedram, &c.* b̄ Matt. 22.
 Hinc cū Rex Ozias c̄ ministeriū sacerdotum v-
 surpasset, à Pōtifice mox monitus est in hæc ver-
 ba: *Nō est tui officij, vt adoleas incensū Domino, sed
 sacerdotū: ac cū cōtumax in cœpto perstitisset,
 lepra à Deo percussus est, & Tēplo eiectus. Eadē
 de causa & Rex Saul, vt se miscuit sacerdotū of-
 ficio, à Deo reprobatus est, posteriūque eius regia
 dignitate spoliati.* 1. Reg. 13. v. 10. **Impe-**